

- 1 -
ACC. NR. 3071

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

B: 6

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Dödsvarsel.

Dödsvarsel.

När de kör till kyrkan i en likfärd och kör olika, så det blir en lucka mellan sk^ujtsarna, kommer de snart ut igen/blir det snart ett nytt lik/. Det gav vi akt på i våras. Det var en 93-årig gumma ifrån Elinhult som skulle begravas, men så var det en del som kom i väg sent när det skulle bära iväg till kyrkan, så först kom likfärden och två skjutsar, sen var det en lucka och sen och en lucka kom två skjutsar igen och sen kom de andra skjutsarna i rad. Det var ll allt som allt. Före midsommar begravdes också det tredje liket.

När gamla Kristina här nere låg för döden

3077.

- 2 -

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

skickade hon bud efter en fru, som hon ville tala vid. Men hon hade ett litet barn, så hon kom inte ifrån den dagen. På kvällen när hon satt vid spisen slog det till på fönstret så hårt, så hade det varit en vanlig människa som hade slagit till, hade fönstret gått i tusen bitar, sa hon, när hon berättade det sen. Hon blev så hjärtans rädder när det böstade till. Samma kväll dog gumman, som hon skulle ha gått till.

När man håller på och bakar och ska ändra på en brödkaka litet eller ta ut den och man då tappar den och den vänder sig i ugnen, så vet jag vad det betyder, för det har jag själv försökt. Det betyder dödsfall i släkten. Det var härom året. Jag skulle ta ut en brödkaka på grisslan, men då vände sig kakan, men det var bara halva som vände sig.

"Detta hära ä då inga döalik i släkten", sa jag till dem, som ~~var~~ i köket. Och det blev det inte heller, men dödsfall blev det.

Varsel om
dödsfall.

B: 6

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Ta tydor om dödsfall.

Tydor.

Ville man ha reda på om någon skulle dö under året, skulle man passa på på julaftonen, när hela familjen var samlad kring bordet. Då placerades ett julkjus mitt på bordet, och sen var det någon som blåste ut det. Därefter såg man efter, åt vilket håll röken gick. Den som röken gick emot skulle dö under året.

Ett annat sätt var att någon av familjemedlemmarna på julaftonen, då allt gårdens folk var inne i stugan, gick ut i förstun eller ut på trappan och frågade ut i luften, om någon skulle dö under året. Därefter skulle han lyssna på santalet inifrån stugan, och var det då någon

3071.

- 5 -

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

som händelsevis sa ja i sitt samtal med de andra, skulle det bli lik i gården, så han nej, dog ingen av husets folk det året. Men den som sa det, visste inte att det var någon utanför som frågat så. Det vet jag de som gjort här i trakten.

Ja, så har jag hört talas om, att om någon gick ut under julakvällen och tittade in genom fönstret, så skulle han se den, som skulle dö under året sitta utan huvud, men om det är sant, vet jag inte. Men att de andra båda sätten slå in, det vet jag bestämt.

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Tilda på Flärshult, min gubbes kusin, är inte dum-
mer att spå i kaffe. Åtminstone säger Valfrid det. Hans för-
äldrar arrenderade Fällerna i tre år, och då kom hon dit till
dem en gång litet före jul. Hon blev bjuden på kaffe, drack
ur kaffet, men så tittade hon i koppen.

"Ni kommer snart på begravning", sa hon.

"Vad sär du?" sa Valfrids mor.

"Jo-o, det blir snart lik." -

"Ja, men det är ingen sjuk här." -

"Ja, men det är nån i släkten som dör." -

Och det blev så. Inte åtta dar därefter var det en

Spå i kaffe.

farbror eller faster till Valfrid som dog.

Men nu vill hon inte spå mer. Jag var förveten en gång och ville ha henne till att spå, men det var omöjligt. Hon hade en flicka som dog, och sen dess har de visst inte fått henne till att spå. Valfrid säger då det bestämt, att hon inte vill spå sen hennes flicka dog.

Midsommarsnatten kunde man ta reda på sin tillkom^{my}mande,
om man ville. Man skulle då inte säga nåt efter kl. 12 på
dan. På kvällen skulle man gå till en källa och tvätta sig
i den tre gånger. Tredje gången kom den tilltän^{my}kte, han eller
hon, med en handduk.

Ett~~et~~ annat sätt var att plocka nio sorters blommer och
löv~~och~~ lägga dem under kudden. På natten skulle man då dröm-
ma om den det skulle bli.

Ta reda på
sin till-
kommande.

- 9 -
ACC. NR. 3071

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Sälja spiritus.

I Klasentorp bodde det förr en gubbe, som de kallade Bläsen, och han var ganska slug. De menade att han kunde litet av varje. Bl. a. kunde han förvända synen på folk, så att de tog pappersbitar för pengar. Han kunde räkna upp pengarna så tydligt, men när de sen kommit för sej själva och tittade efter, var det bara almanackablad och katekesblad.

När far och mor var nygifta kom han hem och ville sälja en spiritus. Far var fattig och hade ta'ts med en gård.

"Köper ni den här av mej och behåller honom," sa Bläsen och visade en liten ask, "så ska det gå er så bra, så om ni ock-

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6:2
A:4

Sälja spiritus

"Bläsen".

3071.

så sitter på en flathäll, så ska ni inte behöva svälta," och så skakade han på asken, och då var det något som raspade inuti. Han skulle visst bara ha 1,50 eller 2 kr. för den. Ja, fara sa ingenting, men mor sa: ifrån med detsamma:

"Nej bevaras väl, om vi ska gå och tigga, inte köper vi sådan dålighet."

Och de gjorde det inte heller.

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

B: G

Uppteckningen rör Kloka Stina i Karshult.

En gång var det en karl ända nere ifrån Östra Torsås, som gick till Kloka Stina i Karshult för att få upplysning om sin lille pojke, som hade försvunnit och varit borta flera dagar. När han kom fram, uträttade han sitt ärende, men då sa käringen:

"Jag har så mycket att sköta i kväll, så du kan inte få veta något förrän i morgon, men vill du ligga i lagarna över natten kan du få."

Ja, det var han tacksam för. Men hur det var, rådde han inte med att somma, för han låg och tänkte på sin lille gosse, och så gick han ut och gick en stund, och

sen satte han sej på
jordsyllen till Stinas stuga.

Rätt som det var, kom käringen uthoch ropade på en viss person - ja, det var själve den eläke. Men han kom inte. Då ropade hon en gång, men fick i alla fall inget svar. Men när hon ropade tredje gången, kom han.

"Vad har du varit så länge?" sa hon då. "Varför kommer du inte, när jag ropar?"

"Jo, jag har varit med om ett slagsmål, och en av dem är död, och den andre är rätt så illa därän, så han dör väl också. Men vad vill du?"

"Jo, det kom hit en karl i går och undrade, var hans lille pojk har tagit vägen, och nu har han legat i

3071

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

lagårn i natt."

"Pojken har ramlat i brunnen och där ligger han, och de har druckit på honom i tre dagar."

Det hörde karlen, där han satt på syllen, och sen ville han ge sej iväg, för nu visste han vad han ville och hade inget otalt med käringen. Men han rådde inte med att flytta sej, utan där han satt, där fick han sitta tills det blev morgon. Då kom Stina:

"Hur vetter det att du sit ter här?" sa hon.

"Ja, jag rådde inte med att sova, och så gick jag ut och satte mej här för att vara tillreds när I kom."

"Ja, men du har suttit ~~du har suttit~~ där rätt så länge," sa Stina.

G:6

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Kreatursbotare.

Kreatursbotare.

"Brevis".

I min barndom bodde det en gubbe, som de kallade Brevis - annars hette han Johannes - oppe på Ivarsbygget i Hjälmteryds socken. Det var inte så långt ifrån mitt hem, så han brukade köpa mjölk där, och vi var så rädda för gubben som för den elake. Han brukade bota svin för en sjukdom som kallades olen. Det fanns sju sorters ol, sa han. Jag minns mina föräldrar sökte honom, och då ville han ha en fläskbit och en brödbit. Dem trädde han på en kniv, först brödbiten och sen fläskbiten, och sen gick han till en jordfaster sten noranför stugan, kröp opp och ställde sej på den och höll kniven i luften och sen läste han och puttlade på. Vi barn var förvetna, så vi stod omkring och hörde på,

Men

vi förstod inte vad han sa. Han hade sina beräkningar på de olika sorterna av olen, men om han hade olika slags läkemedel vet jag inte. Hemma hos oss gjorde han alltid på samma sätt, och likaledes i min gubbes föräldrahem, för han var där också. Ja, sen skulle grisen ha brödet och fläsket, som han haft på kniven. Ja, det var en vidskeplig gubbe.

Jag var hemma hos honom den natten han dog, och det var t.o.m. en midsommarnatt. Jag var inte så gammal, för det var samma år jag konfirmerades. Hans hustru - hon hette Stina - kom hem till vårt och undrade, om inte mor ville gå bort och va hos henne under natten, för Brevis var så sjuk. Men mor var inte riktigt bra, så hon låg, men hon sa, att hade

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

3071

Stina någon nytta av mej, så fick jag gå med. Ja, det ville hon, och Stina var jag så gla'er vid, men gubben var jag tje'er vid. Brevis dog under natten, och sen ville Stina, att jag skulle gå efter en gunna, som skulle klä honom, för det var alltid vanligt, att så fort en människa dött, var det så mitt i natten, skulle hon tvättas och klädas! Oj, jag var så mörkrädd; så jag visste inte vilken fot jag skulle ha efter mej, och nog var det backigt opp till Kajsa-Lisa, men jag sprang hela vägen. När jag kom dit sa hon:

"Tör du gå efter Tilda nä?"

"Ja, har det gått att komma hit, ska det väl gå också,"

mente jag. Men rädd var jag. Fast det var väl inte bättre för Stina, som skulle va hemma hos gubben.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

6:2

Uppteckningen rör Hammeda-doktorn.

Hammeda-doktorⁿ

Ja, Johannes i Lilläng eller Hammeda-doktorn, som han kallades, sökte man så mycket för några år sen. De sa, att det stod långa rader med bilar utanför hans stuga. Han ordinerade, att de skulle smörja sej med grädde och så fick de själva hämta vatten i en bäck, som rann mot norr. Det var så många fruar som sökte honom så. Min syster var också hos honom.

"Nå hjälp det?" frågade jag.

"Ja, visst hjälp det," sa hon, men det tror jag bara hon sa, för hon ville väl inte tas med något annat.

- 18 -
ACC. NR. 3071

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

B: d
F: a

Uppteckningen rör Eldglöd och stål i mjölken.

Eldglöd och
stål i mjölken.

När de sålde mjölk förr, var de så noga
att skydda sej, så att folk inte kunde förgöra korna för dem.
En del la ett eldglöd under byttan och andra korsade i mjölken
med en kniv.

Hår fick inte kastas ut under bar himmel, för om fåg-
larna kommer och tar det, får den som har t håret ont i hu-
vudet. Och i min barndom var ingenting annat vanligt än att
^(opp)bränna håret, både från stora och små.

Inte kasta
ut hår.

- 20 -
ACC. NR. 3071

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: Olda bevarade
Härad: Albo Adress: _____
Söcken: Stettby Berättat av: Sally Anders
Uppteckningsår: 1931 Född år 1881 i Stettby

8:4
7:9

Uppteckningen rör Risbål efter mördad.

Risbål efter
mördad.

Mina föräldrar talade om, att det skulle ha legat ett stort risbål vid intaget till Skruva, östanföre vägen som går till Skruva och västanföre häradsvägen. På det stället skulle en pojke ha blivit mördad, och sen offrade alla, som gick förbi, en kvist på bålet, så till sist blev det en väldig hög.

Småland
Allbo
Slättåsen
Mj. 1931

- 21 -

3071

Uppf. Olle Larsson
Mort. Carsten
Ber. Satt, Andersson
född 1881 i Gummeham Slättåsen

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När barn satt och snurrade med händerna runt om varandra, brukade man säga åt dem, att de nystade åt den onde.

Om de satt på en stol och inte räckte ner med benen till golvet utan satt och svängde med dem, sa man, att de ringde med Skams klockor.

Nysta åt den
onde.

Ringa med
Skams klockor.

Man skulle doppa ner kol eller stål i det första bad-
vattnet, innan man badade ett nyfött barn. Och det förskrä-
^{de} en annan för också, så en nästan trodde att man fridde
barnet för olyckor, om man satte ner en kniv i vattnet.

Det första
badvattnet.

Vaggan får inte gå, när inte barnet är i den, för då blir barnen kinkiga. De gamle hade för sig det, så de lytte alltid ner vaggan, när de tog ur barnet. Den ena av de två gårdarna i Gyslätt äger min bror, den andra är Roberts. Min brors första kvinna och hennes mor var mycket vidskepliga. Vaggan fick aldrig hänga kvar i taket, när man tog ur barnet.

Vaggan får inte gå, när barnet tas ur den

3071

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Tvädöbblingar" kallas sådana, som avvants men börja dialomnigen. Det ska inte vara bra, och jag tror inte heller det är så bra att de börjar om igen. En del har för sig, att om sådana personer bjuder på kreatur vid en marknad eller eljest när det är fråga om att sälja kreatur, så blir det inte bra med de kreaturen.

"Tvädöbblingar"

Förr hade de så brått att få barn döpta. Det fick inte gå åtta dagar. Nej, det var sån vidskepelse med det. Man trodde, att troll och häxer kom och bytte bort barnet. Man ville inte heller så gärna, att främmande personer kom in före dopet. De påstod, att en tvillingsbror till Emma på Skogen och bror till Johannes var bortbyting.
Han växte inte och var nästan idiot. Valfrids mor tjänte där, när pojken var liten, så hon kände till hurdan han var.

Bortbyting.

3071

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Man ville inte att små barn skulle klappa katter
eller att katter skulle nosa på barnen, för då fick dessa
dåligt läkekött, hade man för sig förr.

Barn ej komma
i beröring med
katter.

Förr skulle barnet alltid ha en peng av silver i handen, när det bars till dopet. Då svepte de ju in armarna i "sköpen", så att pengan låg kvar. Nu för tiden "sköper" de inte ner armarna, utan de äro fria. Vad det var för? Ja, det var för att de skulle bli rika och kunna bevara sin egendom.

Dopet.

Peng i handen.

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Vad gudmodern hade att iaktta vid dopet.

Före avfärden till dopet ska gumorn läsa psalmer och böner för att barnet ska få gott ve te läsa och bra minne. Och detta är bruket än i dag, att gumorn ska läsa innan, och så många jag har hållit har jag gjort det, och med alla barn här i huset har det också skett.

Gumorn fick inte gå undan och göra sina behov och ha barnet i famnen.

När barnet döptes, brukade man ta av det mössan. Gumorn skulle hålla den. Men hon skulle ha ett finger eller handen inuti mössan, ty om den var tommer, fick barnet dåligt minne.

3071

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Gumodern fick inte heller tappa mössan, för då blev
barnet släpphänt.

De säger också, att barnet blir lika gumorn och får
hennes egenskaper. Om det blir nånting med ett barn, sär man:

"Ja, det var gumorn. Hon skötte sig inte."

Om det är barn döda i familjen, så bör man inte ge barn namn efter det som är dött, för det barn som kristnas opp igen trivs inte.

Namngivning.

Man anser, att ett barn som skriker under döpelse-
akten blir en bra sångare.

Tyda vid dop.

Om det var nån som skrämde en kvinna, när hon var med barn, utifrån, så fick barnet skriketjynga. Botemedlet mot det var att gudmodern, innan man gick till dopet med barnet, gick ut med barnet i famnen och ropade namnet på modern genom fönstret tre gånger, och modern skulle svara inifrån. Då skulle barnet inte bli kinkigt.

Botemedel mot
skriketjynga.
Ropa moderns
namn genom
fönstret.

Om en kvinna som är med barn tittar genom ett
nyckelhål, i en flaska eller nånting annat, som det inte
går och titta i mer än med ett öga, så blir barnet vind-
ögt.

Vindögdhet.

ACC. NR. 3071

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Folkmedicin.

Revorm botades genom att någon, som aldrig sett revormen förut, spottade på den, utan att den som hade den visste om det.

Mot kikhosta skulle man koka kikebär, som växer Kikhosta, på enebuskar, och ta in, eller också skulle man passa på när en mÄrr fölade och ta mÄrrmjölk och dricka.

Hade man värtor, skulle man ta lika många Ärtor och kasta i en brunn. Hann man under tak innan Ärtorna sjunkit till botten, gick de bort.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

J. f.

Folkmedicin.

Revorm.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Bota fallandesjuka.

Bota fallande-
sjuka.

De påstår, att fallandesjuka kan botas, om någon/honom/
man passar på första gången de faller och tar av alla
kläderna, bär upp dem på taket och släpper ner dem genom
pipan i spisen och sedan bränner upp dem.

Men det allra säkraste botemedlet är att i
rättan tid ta blod av modern och låta det droppa genom vigsel-
ringen. Är den sjuke vuxen kan en droppa det på en sockerbit
först, annars kan en droppa det rakt i munnen, och det ska
tagas in både i ny och ne. Det är nog det enda medlet som
hjälper mot fallandesjuka.

ACC. NR. 3071

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Hur jag botades för gulsot.

Bota gulsot.

Som barn hade jag gulsot så svårt så t.o.m. naglarna var alldeles gula. De försökte så mycket, men det hjälpte inte. Så tog de och sköt en gulsparv, och den anrätta de så väl, och så fick jag äta opp den, men det hjälpte inte heller. Då reste de med mej till en gunna, som kallades Lina på Enehagen, och hon skulle kuniätbota sjukdomar. Jag minns att vi fick tre sockerbitar, som var alldeles röda, och det skulle jag ta in en om dan. Men ^{det} fick gå med lock och pock, för jag ville inte gärna ha i mej dom, för jag trodde det var käringens blod som de va indränkta i. De var alldeles eldröda, men smakade bara socker, så de hade ingen bismak. Jag blev i alla fall bra. Annars var det en lojer käring, den dära Lina, och de trodde att hon kunde göra vad ont som helst.

Skriv endast på denna sida!

För att bota klåe, ska man gå ut valborgsmässodan, den 1 maj, till en källa eller nåt vatten som rinner åt norr och bada eller tvätta sig i vattnet. Man ska gå innan solen har gått upp tigandes och fastandes. När jag var liten, fick vi utslag och klåe. Min bror och syster fick det först. Jag låg ihop med min syster, så jag fick det också. Min syster och jag gick till en källa och badade, och vi blev då rena, om det nu var för att vi trodde på det eller vad det kunde vara.

För några år sen gick det en slags sjukdom här, som tog nästan jämt över alla. Det var en sorts utslag, som varade sig så dant. Då var det många som badade.

ACC. NR. 3071

Landskap: Småland Upptecknat av: Otto Lindberg
 Härad: Alster Adress: Alster
 Socken: Stättby Berättat av Tally Andersson
 Uppteckningsår: 1931 Född år 1881 i Stättby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör Bota skärvan.

Bota skärvan.

Ja, det hade de så många änter för sej när de skulle bota skärvan. Ett sätt var att gå till det tredje ledet från en gård, men det skulle vara på innan sol gått opp och så skulle man gå fastandes och tigandes. Ja, så var det det också, att både lik- och brudfölje skulle ha passerat genom grinden. När man kom fram skulle man ta bort några spjälor i le'et och ta barnet genom hålet tre gånger, och sedan gå hem utan att säga något. Det skulle hjälpa.

Eller också skulle man gå till en kyrkogård och be att få låna ett ben, och antingen lägga det i vatten och låta barnet dricka det vattnet sedan, eller skava av lite

och komma i barnet. Men sedan måste man bära tillbaka benet.

När vår Eut var liten hade hon skärvan så svårt.

Så var det en gunna, som heter Finna och bor oppe på Kopparås, som skulle bota henne, men det blev ingen framfärd med det. Då reste vi till en gunna i Helgavärne utanför Växjö, och av henne fick vi tre goran och en flaska med medicin. Vad det var för något, vet jag inte, men flickan blev bra. Det är en fru borta i Elmhult som botar skärva, men av henne får man ett slags pulver och två flaskor, och av den enaska man ge barnet i ny, och av den andra i ne. Jag sökte henne för ett av våra barn, men pulvret vågade jag inte ge henne, för jag var rädd det innehöll folkaben.

Förr hade de för se, att barnet botades från skärvan om det fick dricka vatten ur en sko, som tillhört en person, som misstroddes inte va så redig. Var det en pojk skulle det va en fruntimmerssko, och var det en flicka, skulle det va en karlaska.

En.
Arbo h.
Plättkåp
1931

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

- 40 -
3071

Typt Olle Levenstam
Martin Larsson
Pär. Sally Andersson
f. 1881.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

För skärvan skulle man doppa barn i en hålbrunn. I Ohsamon mellan Möcklehult och Ohs är en sådan källa. Jag tror att det inte är nån botten i sådana där brunnar. Mor talte om att hon hade en bror, som hade skärvan tills han var 5 år. Det var Sven i Lyåsa. Mor va bland de äldsta barnen, och Sven var yngst. Mor var inte med, när de gjorde det, men fick ju höra talas om det. Det var en gümman, som de kalla Grävlingstina, som gick med och gjorde det. Det skedde på midsommarsdasmorron, innan solen gått upp. Tre gånger doppades pojken i brunnen, och vattnet var alldeles iskallt kan en veta. Tigan- des och fastandes skulle man också vara.

Botemedel

not skärvan.

Doppa barn
i hålbrunn.

ACC. NR. 3071

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör När Skatelövs-gumman botade syster mins
fot.

Nere i Skatelöv var det en gumma, som inte var så dummer. Jag hade en syster, som fick ont i en fot. Det var på vintern 1893. Foten svullnade opp och var så öm, så när hon stödde sej på den, var det som att stiga på en kniv. Vi sökte så mycket för henne. Hon var hos en doktor i Alvesta och på lasarettet, men ingenting hjälpte. Det var en garvare i Aneboda som skulle va lite doktorsvuren, och hos honom var vi med henne.

"Hon ska nog inte komma på skrothögen," sa han, "utan vi ska nog göra henne bra."

Men det kunde han då inte. När vi var hos doktorn i Alve-

sta, var det en gunna som talade om, att det skulle bo en klok gunna i Skatelöv, som skulle va så bra att bota folk. Men det ville inte far veta av, för han trodde inte på några kloka gummor. Men hur det var togs vi med honom, så till sist sa han:

"Ja, vill ni åka, så får ni, men jag följer inte med. Men kan hon göra flickan bra, så ska jag betala det."

Då följde min svåger, Nils Johan, med henne ner till Skatelöv. När de kom ner, talade gunnan om precis hur det visste i vårt föräldrahem, och ändå hade hon aldrig va't där. Så sa hon, att det var en karl, som hade velat ha henne, och han hade satt ner henne, och ville vi ha bevis på att hon talade sant, kunde vi gräva i det och det vägaskälet, så skulle

3071

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

vi träffa på en tuss. Men vi trodde det inte ändå.

Så ville hon ha 100 kr. för att göra henne bra, men
det skulle dröja sex månader, innan hon kunde gå och stödja
sej på foten.

"Ja, det vill jag inte betala, förrän vi får se,
hur det går," sa sväger min.

Då ville hon ha trettio kronor genast och resten
när det hade gått 6 månader, men blev flickan bra, ville hon
ha pengarna säkert. Det gick min sväger med på. Så erbjöd
sig gumman att visa, vem det var, som hade satt ner min syster,
men det ville ^{hon} inte veta. Nils Johan tänkte ett tag, att han
skulle låta henne visa honom det, men så var han rädd, att det

skulle bli för hemskt, och så lät han bli.

Jag minns så väl kvällen innan de sex månaderna var slut. Följande dag skulle hon kunna gå, efter vad gumman hade sagt, men foten var lika tjock och lika öm.

"Åja, det lär inte bli bra," sa min syster, "utan jag får nog ha min sjuka fot så länge jag lever." Hon var lite rädd, att far skulle tycka illa på att de någon gång hade rest till den där gumman, för han hade ju hela tiden varit emot det.

På morgonen gick jag in till min syster.- hon låg i ett särskilt rum - och skulle som vanligt hjälpa henne att stiga upp och klä på sej. Hon gick vid en krycka och en käpp.

"Ja, jag kunde väl ta dig i armen," sa jag.

3071.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"Nej, det är nog bäst jag går själv som jag brukar," sa hon.

"Vi går väl in åt stugan," sa jag.

När hon då kom in i stugan satte hon kryckan och käppen i vrån och sen gick hon utan att halta ett steg fram till spegeln. Den synen glömmar jag aldrig. Då hade hon inte gått på 2 år. Men sen dess har hon aldrig behövt använda varken käpp eller krycka. Min syster lever än och bor nu i Moheda, men hennes fot är fortfarande lite svullen, men hon kan gå på den utan vidare. Detta skedde på en onsdag. På söndagen sa far:

"Nu reser jag ner med pengarna till Skatelöv. Det får bli hur det vill."

Men vi grävde aldrig opp den däre tussen. Vi frågade henne, om det var nödvändigt, men det behövde vi inte, om vi inte ville det, sa hon. Hon hade bara velat visa oss, att det faktiskt var någon, som hade satt ner flickan.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Rackare-Mina var en käring som gick omkring och botade för alla sjukdomar. Gikt och värk brukade hon knyta bort. Hon bodde i Hölsjö.

Rackare-Mina

Knöt bort sjukdomar.

Utslag.

En av mina flickor fick nå slags utslag i huvet, när hon var 5 veckor gammal, som hon fick dras med tills hon var två år. Då skickade Mossblad, som var litet skrockfull, hit Rackare-Minan, och jag har då aldrig ankat på nåt såmycket som det och varit så arg för nåt som att hon fick komma, för jag trodde då inte att hon ville ha 5 kr. och en klänning för att hon skulle bota flickan. Hon läste och knöt på ett band som hon hade. Detta skulle sedan flickan ha om huvet ett par dar och nätter. Det var många andra iakt-

tagelser som jag skulle göra också, och jag skulle göra lika

både i ny och ne', men det kommer jag inte ihåg.

"När lövet spritter ut, skahon va bra." sa hon.

Men det gick ett år och ett halft, och flickan hade det onda kvar. Och liten och klen var hon. Då var det en predikant i Ljungby, som hette August Hurtig, som skulle va litet doktorsvuren. Han sa, att vi skulle köpa borsyra och hålla på och tvätta henne i huvet med en tid. Vi gjorde det. Det här var framemot våren, och efter midsommar var hon rener från utslaget.

ACC. NR. 3071

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

J: g

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Ibland kunde det hända, att människor inte rädde med att dö. Ofta var det, för att de hade något på sitt samvete, som de inte hade bekänt. Det ha vi sett exempel på här i närheten. Det var en gammal gunna, som hette Kristina, hon låg sjuk och plågades så obegripligt, men kunde inte dö. Nu var hon gift med en gammal järnvägsrallare, som hette Nisse, och han hade varit oppe i Norrland långliga tider. Så en dag sa Kristina:

"Hör du Nisse, jag måste bekänna för dej, att jag har haft andra kärlar, mens du var i Norrland, men det måste du förlåta mej."

"Ja," sa Nisse, "det behöver du inte lägga dej så hårt

Skriv endast på denna sida!

Om människor, som
som hade svårt
att dö.

307/.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

så hårt vid. Det har jag vetat länge, för det var de som talade
om det för mej, när jag låg oppe i Norrland."

Men sen fick gumman frid och lugn, så hon kunde dö.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Register.

Dödsvarsel	sid. 1-3
Ta tydor om dödsfall vid jul	4-5
Spå i kaffe (dödsfall)	6-7
Ta reda på sin tillkommande	8
Sälja spritus, "Bläsen"	9-10
Kloka Stina i Karshult	11-13
Kreatursbotare, "Brevis"	14-16
Hamneda-doktorn	17
Eldglöd och stål i mjölken	18
Inte kasta ut hår under bar himmel...	19

Risbål efter mördad	20
Nysta åt den onde, ringa med Skams klockor	21
Det första badvattnet.....	22
Vaggan får inte gå, när barnet tas ur	23
"Tvädöbblingar"	24
Bortbyting	25
Små barn ej klappa katter	26
Dopet, peng i handen	27
Vad gudmodern hade att iakttaga vid dopet	28-29
Namngivning	30
Tyda vid dop	31

Bot mot skriketjyng, ropa moderns	
namn in genom fönstret vid dopet	.32
Vindögdhet	33
Botemedel mot revorm och kikhosta	..34
" " fallandesjukan	35
" " gulsot	36
" " klåe, utslag (bada i	
källa)	37
Botemedel mot skärvan	38-40
När Skatelövs-gumman botade syster	
mins fot	41-45
Rackare-Mina, knöt bort sjukdomar,	
utslag	46 -47

3071 LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNEARKIV

Om människor som hade svårt att dö .49

Register50-53